

EX LIBRIS
ILLVSTRISSIMI VIRI,
DN. DAN. LVDOLPHI,
LIB. BAR. de DANCKELMANN,
S. REG. MAI. BORVSS. CONSILIARII
STATVS INTIMI, cetera,
BIBLIOTHECÆ ACAD. FRIDERICIANÆ
TESTAMENTO RELICTIS.

Xd. 28,

DISPUTATIO XXIV.

& ultima.

De

Tertia ac nobilissima

ANIMÆ FACUL-

tate Rationali.

Quam

D. O. M. A.

SUB PRÆSIDIO

TOBIÆ KNOBLOCHII,

Marcobrettani Fr., Med. & Phil.D.

*In celeberrima Witbergenſium Academia
defendendam ſuſcipiet*

Ioachimus Ianike

Dantiſc. Boruſſur.

Ad diem 23. Decemb. horis & loco notis.

VVITEBERGAE,

Typis Cratonianis per Iohan. Gorman.

Anno c. 13 13 CVII.

DISPUTATIO XLIV

& Rationis

Toribae Knoblochii

ANIMAE FACULTATE

Rationali

Scripturae

D. O. M. A.

SUB PARASIDIO

TORIBAE KNOBLOCHII

Medicobaccanti Praeceptoris & Philo-

sophi

Doctorem

IOACHIMUS IANIKI

Doctore

Philosophiae

VITTEBERGAE

In Typographia G. G. G. G. G.

1711

DE anima facultate, cum sensitiva, tum vegetativa procedente disquisitione egimus, ac differuimus: Superest tertia ac nobilissima anima humana facultas, nimirum rationalis, qua alias intelligentia, siue mens à græcis λόγος, & νους non admodum insulse appellatur. De qua, ut in presente hac ^o ^v ^s breviter differamus, instituti nostri, ac methodi ratio postulat & requirit.

CAPVT I.

Est vero facultas rationalis, seu intelligens, vis animæ, quâ solus homo unum ex altero colligit, quæq; hominem maximè à bruto discriminat.

I. Si in uniuersa Philosophia quid arduum & controversum fuit, certe hoc de anima rationali facultate negotium, adeo ut iure tripodis Musarum comparari possit. Quidam enim τὸ εἶναι plane reiecerunt, quidam τὸ τί εἶναι ignorauerunt, & adhuc multi ignorant. Quare ut in difficultate huius materiae abstrusam scientiam peruenire tandem possimus opera precium nos facturum arbitratur, si accuratiori rationis crutina definitionem modo adductam persistemus & singula ejus verba enucleatius evolueramus ac explicemus.

II. Duo autem in premissa nostra definitione, potissimum membra nobis paulo studiosius ponderanda, & examinanda veniunt; Definitum nimirum & ipsa definitio, proprie & in specie sic dicta.

Definitum itaque est facultas Rationalis reliquarum humane anime facultatum tertia & ultima, adeoque nobilissima & perfectissima, quæ est operatio anime; à vegetativa & sensitiva facultate specie distincta, ipsis tamen à quibus fluunt animis (ut ita dicam) specie æquæquam distinctis, omnis enim anima intelligens est etiam sentiens, & omnis sentiens, est etiam vegetans seu vivens, hæc enim sunt subalterna, & cadunt in unam & eandem animam.

III. Deinde si facultatem rationalem etiam cum ipsa anima conferamus, nihil differt hæc ab illis, si nimirum per facultatem intelligimus actum primum. Nam ipsa anima est actus, ipsaque facultas agendi prima: sed si per facultatem denotamus aptitudinem agendi (in qua significatione facultates hic accipimus) tunc maxime invicem differunt, nam anima est forma substantialis in 7. Met. 10. Sed facultas anime est qualitas. Neque tamen est, ut aliquis hinc cavillandi anam sibi sumat: cum nos de unitate Essentie anime differentes audiat, eamque distinctis operationibus, præditam intelligit, ac propterea pluralitatem animarum evincere conetur. Nam hæc una est præcipuorum Philosophorum certa & firma sententia, ab operationibus, numerum animarum nullo modo peti posse. Notum enim est, quod eadem forma, pro diversitate subjecti & organi, diversas edat operationes, sic forma ignis emollit & indurat, pro diversa materia, eadem forma aqua refrigerat & humectat: sic anima eadem vegetans spiritum & humorem producit; eadem anima sentiens, visum & auditum efficit. Atque hæc de Definito dixisse sufficiant.

IV. Ad alterum itaque membrum progredimur, quod est ipsa definitio proprie sic dicta, in qua vicissim duo difficultatis nodi nobis expediendi sunt: Alter est Generis: alter differentie specificæ: Et quod ad primum attinet definitur Rationalis facultas, vis anime, tanquam genere restricto ac limitato. Nam vis quæ nihil aliud est quam aptitudo &

do & *ἄναμις* *φύσιν* sine restrictione accepta, tam anima quam corpori attribuitur, ne itaq; genus hoc sua significationis ambitu definiti limites excederet, limitatione opus fuit qua addita determinatur cuius sit vis nempe anima, ubi nobis quorundam erronea occurrit opinio, qua serio, sed sine fundamentis contendunt, facultatem intelligentem seu rationalem simpliciter nihil aliud esse, quam ipsam anima essentiam, turpiter confundentes, *ἔννευσαν* anima & *διῶμι* cum ipsa *διῶμι* anima, cum insunt, cum tamen hac invicem differant, ut subjectum & adjunctum. Adde, quod ipsa *ἔννευσαν* sunt ex potentis & à se velut causa & effectum discernantur.

V. Præterea quoque novam hic nobis litteram Zabarella movet libr. de facult. anim. p. 616. qui genus hoc improbat, & facultatem hanc rationalem partem anima ma vult appellare: sed minus recte. Nam hoc pacto, aut tres concesserit nobis, ut essentia: ita numero in uno individuo distinctas animas aut unam è tribus partib. compositam, partes enim teste Aristotele sunt, quæ totum constituunt. Vtram igitur fuerit nunc largitus Zabarella, vel monstrum, vel falsum fecerit. Atq; hac breviter etiam de genere.

VI. Superest differentia specifica altera definitionis pars, quæ sumitur ex proprio Rationis & intellectus effectu utpote colligere unum ex altero, quo forma Rationalis facultatis cum suo officio exprimitur, & quidem haud concinne, siquidem omnis differentia in definitione, quatenus talis est, *ἡ ἀναλογίαν* respondet forma: veluti genus materia: officium autem forma cum sit, rem formatam, tam informare quam à cæteris distinguere. Haud inutilis hic moveretur questio utrum quaedam facultas humana anima sit *ἄλογα* & irrationalis? Abstrusam autem & arduam hanc esse questionem, & novam præ se ferre subtilitatem, non solum ex Scaligeri assertionem manifestum est: Sed etiam cum primis vel hinc maxime liquet, quod Aristoteles jam dudum docuerit affectus esse *ἐν τῷ λόγῳ* anima. contemplationem vero *ἐν τῷ λογικῷ*. Quam ob rem cum asserimus rationalem hanc anima facultatem hominem à bruto discriminare, non id simpliciter intellectum volumus, ac si pars aliqua anima sit bruta: alia vero rationalis: sed quod quaedam anima facultas sit homini propria & specifi-

ca, hominem separans & distinguens à brutis: quædam vero communis, quam homo cum $\alpha\lambda\theta\gamma\omicron\upsilon\varsigma$ & irrationalibus communem habeat, ita nimirum, ut anima rationalis virtute in se complectatur, alias etiam aptitudines operandi, quibus etiam plantæ & bruta prædita sunt. Proinde totam animam rationalem dicimus secundum hanc tamen differentiam, quæ Aristoteles 1. Ethic. cap. 13. usus est, potentiam rationalem distribuens, in unam, quæ sit talis per naturam suam, & alteram, quæ sit talis per participationem, ad hanc refert sensum & appetitum: ad illam duntaxat intellectum.

VII Deinde etiam porro hic queritur, utrum facultas rationalis sit organica, ita ut in corpore existente certo semper utatur organo ad suas operationes? Respondemus nos, animam sejunctam quidem à corpore, sine organo intelligere, quæ intellectio est hyperphysica, nobis secundum naturam plane ignota: sed in corpore existentem, necessario sua requirere organa. Spiritus nimirum idoneos, & commodam cerebri dispositionem. Hinc est quod non raro propter vitiosam cerebri, & spirituum constitutionem ejus operatio ledatur ut videre est in mania, melancholia, &c. Arg. hæc sit brevis enodatio definitionis rationalis.

CAPVT II.

Discussâ definitione, enodatisque eiusdem membris; proximum est, ut ad inquirendum animæ rationalis causas & affectiones nos accingamus (cum scire teste Philosopho, nihil sit aliud quam rem per causas primas, primaq; Elementa cognoscere) ut hac ratione Rationalis facultatis essentia plenius nobis innotescat, fiatque notior. Quod nos præstitisse arbitror, ubi ejus cum principium & originem: tum locum &

cum & dotes principaliores, non minus sufficienter,
quam breviter perstrinxerimus.

I. Præquam ad distributionem particularium facultatum progredere-
mur, placuit cognitioni definitiva animæ rationalis, quam ex accuratio-
ri ejus definitionis inspectione & consideratione consequuti sumus, de-
monstrativam quoque ejusdem cognitionem subjicere, & contemplari, quæ
omnium causarum tam internarum quam externarum notitiam requirit.
Non enim ex sola definitione qua sufficienter ex materia & forma confici-
tur, perfecta habetur scientia: sed omnes quoque rei affectus cognoscere
oportet. Quod vel maxime in nobilissima ac præstantissima hujus disputa-
tionis materia necessarium videtur, quæ summa jucunditate, maxima u-
tilitate ac dignitate sua, sese ad omnem veritatem, & cum primis ad mys-
teria nature pervestiganda extendit, quippe quæ non abs re, quadam
quasi regula omnium formarum dicitur, omniumque actionum huma-
narum fons & origo habetur. Quanto igitur hac doctrina, cæteris est
præstantior ac pulchrior: tanto etiam, difficilius, cognitiue obscurior.
Siquidem illam à priori haud auspicari possumus, ipsamque penitus animæ
naturam introrsuere.

II. Ut itaque rem ipsam, sine ulteriore morâ aggrediamur, & ve-
ram facultatis rationalis originem & principium venemur, aliorum hac in
parte posthabitis opinionibus, cum Aristotele statuimus, animæ rationa-
lem facultatem, velut ipsam etiam animam ab animabus præsentium, sicut
corpora à corporibus propagari, quam propagationem vocant ex traduce.

III. Cum anima hominis tota, & cum primis secundum facultatem ra-
tionalem immortalis, & ratione finis æterna sit & merito habeatur, ulterius
queri non immerito potest utrum principium habuerit, nec ne? si n. finem
non habet, utique etiam non habebit principium: nam quæ sunt generata
ea quoque attestante Philosopho intereunt. De hac spinosa questione, cum
inter veteres: tum recentiores magna semper fuit controversia. Nam
quod attinet animam plantarum & bestiarum, de his res in confessa est.
Plerique

Plerique enim fatentur, eas per semen deduci à parentibus ad liberos: sed de hominis anima adhuc disceptatur à multis

IV. Quidam enim transmigrationem anima posuerunt, ac si anima ex homine in hominem, ex homine in bestiam, & vicissim ex bestia in hominem micret.

V. Quidam dicebant, Deum ab initio omnes omnium individuorum animas creasse & has post formationem corporis infundere.

VI. Quidam denique, docent, animas postquam corpus jam formatum, creari & infundi à Deo, quarum tamen opinionem nulla ad veritatis metam collimat.

VII. Prima enim toto, (quod ajunt) caelo aberrat: Verissimum enim est axioma, quod ea, quae specie & essentia differunt, animabus quoque differant, utpote forma substantiali ac informante. Bestias vero & homines, specie & essentia differre, nemo inficias ibit. Quid ergo obstabit, quo minus quoque animabus differunt: quia differentia introducta, labascit & in sumum abiit, de transmigratione animae, opinio.

VIII. Ad alteram deinde quod attinet opinionem, facilis ejus erit profligatio, utpote, quae nulla nec ratione nec sacrarum literarum autoritate nitatur: sed potius absurda innumera procreet.

IX. Tertiam denique opinionem haud scio an ullus ex recentioribus amplecti possit, exceptis iis, qui negant peccatum originale, & Deo adscribunt quod homo peccet, & damnetur: haec videntur necessario sequi tertiam hanc opinionem. Nam si anima cum facultatibus suis creatur indies & infunditur: vel integra erit justa & optima, vel vitiosa & corrupta originali peccato antequam infunditur: sed neutrum pie videtur affirmari posse; non illud, nam sic vel plane negabitur peccatum originale, quod est contra veritatem sacrarum literarum, aut dicendum, animam à corpore pollui & corpus, non animam esse peccati originalis πῆγοτον δεικνύον, quo similiter nihil dici potest absurdius.

X. Vero itaq; magis consonam esse & Aristotelis autoritate nitî, nostram censemus sententiam, qua statuimus, animam hominis, ut ipsum hominem venerari

generari, formari & in semine hominis potestate primum inesse animam, & postea in actum traduci: & ut clarius dicam, anima non fit ex seminis substantia, tanquam ex materia, qua vere corruptibilis est: sed ipsi semini tanquam vehiculo cuidam, ab anima parentis vis hac anima substantialis infunditur, qua postquam membra ex conceptu jam formata, idonea sunt ad operationem, in actum perfectum producitur & agit.

XI. Probatur autem hac sententia sequentibus rationibus. 1. quia generatio totius est compositi, & naturalissimum est, ut quodlibet vivens ex se similem speciem procreet. 2. Quia hoc ipsum etiam Aristotelis suffragio conprobatur, qui ex professo de origine anima differens, totam doctrinam concludit, quod dixerit, quomodo in fœtu & semine insit animus, & de terminaverit potestate inesse, non actu. Deinde idem Aristoteles aliquoties affirmat hominem, generare hominem: non potest autem homo esse, qui animam intelligentem non habet, siquidem à nobiliore parte, anima scilicet est, & denominatur homo. Denique semen potestate hominem, ut & frumentum, esse asserit: nullamque facit differentiam inter semen hominis, frumenti & equi, Neque tamen à merè naturali agente hoc fieri putamus, ut Deum excludamus: sed cum generalem illam Dei actionem, qua conservat ordinem naturæ à se constitutum, tum etiam actionem quandam Dei specialem accedere, à qua divinum illud, quod in semine parentum potentia latet, beneficio πλάσικὸς δυνάμειος excitari, & in actum traduci verisimile est.

XII. Quod si nobis hic Physicorum objiciatur axioma, Generationem unius esse alterius corruptionem. Respondemus illud duntaxat locum habere in corporibus, non in formis, nam hæc nec generari dicuntur, eo modo corpora passim in prima Philosophia, quippe cum forma nihil aliud sit, quam vis quedam agendi substantialis: Hujus talis propria & peculiaris natura, atq. conditio est, ut in idonea materia vim substantialem sibi similem excitare, & quasi infundere possit, sua tamen salva substantia, velut hoc declarari potest forma ignis in candela accensa. Tantum igitur abest, ut

B

producta

producta anima filii corrumpatur anima parentis ut etiam nihil de hujus debeat substantia, cum sit per se individua & incorporea.

XIII. Verum hinc nova fruticatur ac pullulat quaestio, cum omnes anima origine sunt pares, an quoque substantia & perfectione sua inter se sint aequales & aequae perfectae? affirmativam autem tanquam verisimiliorem amplectimur, quod nimirum anima humana omnes aequales sint, quantum ad substantiam & perfectionem attinet, & meliorem non fuisse animam Octaviae Nestoris, quam Therisitidis; sic enim specie eadem non discriminari ostendit Aristoteles. Secundum operationes vero pares & aequales non sunt, siquidem aequaliter perfectas eas non edunt, propter organorum diversitatem, quae sunt instrumenta animae: sensus enim inter alia, quorum ope intelligentiae operationem mens exercet, cum facultates sint corporea & organica, mutabiles sunt eorum actiones & laesionibus multis obnoxiae: his impeditis vel laesis impeditur natura *συνεσθηκος* actio etiam intellectus. Et tantum de origine facultatis rationalis animae, sequitur locus & sedes ejusdem.

CAPUT III.

Postquam de rationalis facultatis existentia & essentia dictum est haecenus, supersunt ejus adhuc affectiones, de quibus ut in posterum differamus, instituti nostri ratio postulat: Harum autem affectionum praecipua est locus seu sedes, quae huic facultati cum ipsius animae Essentia communis est. Quarenti igitur respondemus: animam esse in toto corpore, & in qualibet parte totam, intellige secundum essentiam & potentias, non verò secundum quantitatem.

I. Ani.

L Animam incorpoream omnibus in aperto ac proparulo est, quo modo verò, & ubi insit queritur: plerique enim docuerunt, animam obtinere certum quendam locum in corpore, ex quo suas spargat facultates, ad reliqua membra: Veluti rex quidam in aliquo loco certam sedem obtinet, per suos tamen ministros regit & administrat totam regionem. Et hunc locum cor esse opinabantur illi, qui unam posuerunt animam: qui tres agnoscunt, concupiscentem in Epate, irascentem in corde, intelligentem in cerebro collocant: Solus Averroes animam rationalem astantem in corde, sentientem & informantem diffusam per totum corpus esse dicebat.

II. Nos vero asserimus, animam esse in toto corpore, secundum essentiam suam & in qualibet ejus parte, ducti his rationibus. 1. Omnis enim forma materiam informantem & constituens compositum, est extensa ad extensionem materiae. 2. Hoc etiam praeterea unio & conjunctio materiae & formae informantis requirit, ut una ad alterius extensionem extendatur, & in parte materiae sit pars formae. 3. Denique hoc ipsum forma natura evincere ipsa videtur: adeo enim divina res forma est, ut cum sit substantia, aliam totam sui impleat substantiam, ita, ut ex utraque fiet unum. 4. Tandem si anima esset in unica tantum parte, hac sola diceretur homo. Sed consequens est absurdum: Ergo & antecedens. Copulatum probatur, quia homo est compositus ex corpore & anima, & ubi anima hominis, ibi homo, si igitur anima tota esset in aliqua parte, hac sola diceretur homo.

III. Quare vera manet nostra assertio: ubi tamen hoc potissimum observandum est; quod anima non aequè sit in singulis partibus, sed in corde habeat suum esse principale, in reliquis vero esse participatum. In corde siquidem radicatur, ideoque prius animatur, quam reliqua corporis membra, ad qua postea animae substantia diffunditur. Vnde nonnulli audientes, quod anima per totum corpus diffusa sit, collegerunt ejus quantitatem, quam tamen in anima plane negamus, eò quod anima in sua substantia nullò modo quanta esse aut dici possit, cum sit *ὅλος ὅλος* sine partibus *ἁπλοῦς* dico: dicitur autem quanta ratione corporis per quod diffundi-

diffunditur: sicut lumen non est quantum, quantum tamen dicitur ratione corporis illuminati: Nec tamen etiam ex negatione actus secundi anime, secundum quem facultas intelligendi non in omnibus membris humani corporis deprehenditur, ejus actum primum & diffusionem quispiam recte negarit? Nam anima est aliud secundum substantiam, quam habet à se ipsa, aliud ratio seu intellectio, ad quam requiritur organum idoneum. Etiam si igitur in pede, vel alibi sit anima secundum substantiam, ibidem tamen non intelligit, quia destituitur organo, quod in solo cerebro reperitur.

IV. Tandem etiam coronidis loco circa questionem de loco & sede anime, queri solet, an cuique homini sua sit anima, & quomodo illa sedi sue satisfaciat, assistendone, an informando? Ad quam respondemus falsam & impiam esse illorum sententiam, qui unam numero esse animam intelligentem, quæ omnibus hominibus obsistat, affirmare non verentur. Sequeretur enim 1. Identitas & summa correspondentia actionum, cogitationum scientiarum & artium, &c. 2. Contrarietas operationum in eadem mente. 3. Infinita series absurditatum. Sic enim idem affirmare possemus de plantis piscibus & quadrupedibus. Atque sic hujus precipuam facultatis Rationalis affectionem vidimus; Reliquum nunc est, ut ad ejusdem dotes, quæ etiam affectionibus annumerari possunt, accessum faciamus.

CAPVT IV.

De animæ dotibus superiori disquisitione, procul dubio ea in medium allata fuerunt, quæ potissimum facultatem vegetativam & sentientem decernere poterint. Quare ne actum agere videamur, de dotibus duntaxat Rationalis facultatis nobis differendum erit, quæ sunt immortalitas, divinitas quædam, & respectu fi-

Quasi finis aternitas; quas dotes huic facultati non ut proprias, sed ut communes cum cæteris assignamus.

I. De anima dotibus ut paucis hic ageremus, ansam nobis illorum dederunt opiniones, quæ partim animæ immortalitatem negare: partim etiam facultati rationali attribuere eam duntaxat non erubuerunt. Et itaque rem ordine persequamur de incorruptibilitate & immutabilitate primo loco differemus. Probamus autem illam potissimum rationibus Aristotelicis (nihil dicentes interim de sacrarum literarum testimoniis, maximi ponderis) contra illos qui asserere non verentur, Aristotelem ne gry quidem de animæ immortalitate sciuisse. Rationum autem Philosophicarum pondera hæc sunt. 1. animus est αὐτοτελής & seipsum perficit. 2. est αὐτονόμος & seipsum movet. 3. quia omnia directe, etiam sempiterna intelligit, adeoque seipsum per reflexionem: atqui à natura mortali non potest intelligi immortale. 4. Res varias atque diversas mira celeritate percipit & iudicat. 5. Non habet contrarium à quo possit corrumpi, adde quod vivens etiam potest mori: sed mortem cadere in vitam, nemo prudens dixerit. 6. Adhæc ea sunt caduca, quæ sunt in tempore: ea autem dicuntur esse in tempore, quæ tempus mensurat, sed animus est mensura temporis, non tempus animi, ideoque est supra tempus, neque illius sentit injurias. 7. Mens à vehementi intelligibili non corrumpitur, sicut sensum corrumpit excellens sensibile: Intelligibile enim, quo est perfectius, eo magis perficit intellectum, scientia n. rerum metaphysicarum imbutus animus longe præstat popularium artium perito, quomodo ergo mortalis? sed quid opus est pluribus cum ex ipso Aristotele infinita loca decerpere possimus, in quibus expressis verbis animam intelligentem, impatibilem, immortalem & sempiternam esse affirmat, si esset id huius loci.

II. Eant igitur osores isti Aristotelis, perfricent frontem, si quam habeant, ac dicant Aristotelem nullam de immortalitate animæ habuisse notitiam. Verum non hic immerito quaritur, an hæc dotes duntaxat animæ facultatis rationalis sint propriæ, an cum reliquis facultatibus communes.

Priori negato, posterius affirmamus propter summam animæ simplicitatem ac unitatem. Quemadmodum enim se habet trigonus ad pentagonum; ita se habet anima sentiens ad vegetantem, & intelligens ad sentientem: Sed trigonus & pentagonus, in una eademque figura numero unum & idem sunt; sed pro diversis angulis dicitur trigonus, dicitur etiam pentagonus. Ergo anima quoque sentiens & intelligens in uno eodemque individuo, unum & idem numero sunt, sed pro diversis operationibus diversa dicuntur. Deinde si facultates animæ species sunt subalterne, ita ut omnis anima intelligens etiam sit sentiens & vegetans, & vivens in homine, nulla quoque anima sentiens & vegetans poterit dici mortalis, si intelligens & rationalis immortalitate donata est. Atque hæc breviter de definitione facultatis rationalis, item de ejus causis affectionibus & actibus dixisse sufficiant: superest adhuc ejus distributio.

CAPIT V.

Cognita facultatis rationalis natura, consideratisque ejusdem affectionibus in genere, ordo postulat, ut in sequentibus, beneficio distributionis eam in specie quoque cognoscamus; proinde nunc ad facultates animæ rationalis particulares accedentes, duas amplectimur & profitemur; Intellectum puta seu *νοῦς*: Et voluntatem seu *βούλη*.

I. *Vt nos intra cancellos & limites disputationis nostræ contineamus, nec extra oleas, ut dici solet vagari videamur, discussis istis, quæ uber ori definitionis declarationi inservire, & majorem lucem adferre videbantur, ad eam nunquam partem styli convertimus, quæ proximè definitionem insequitur, puta ad distributionem. Vbi inter alia, quæ nobis se hic offerunt, difficultates, primum tale nobis occurrit dubium: Virum scilicet anima*

anima dari possit distributio, cum ea sit αὐτοτελής, αὐτοκίνητος, ἀδιαιρέ-
τος, αἰὶα, ἠδὲ αὐτομάτως. Ad hoc respondemus animam quoad es-
sentiam nullam pati quidem distributionem: sed tamen quoad operatio-
nes distinctam esse ubi porro queritur, utrum in partes, vel facultates
suae distributio? quippe membra huius distributionis partes appellari
non posse supra, contra mentem Zabarella concludentes, asseruimus; hic
vero ea facultatem nomine insignire vetat ratio, siquidem absurdum est,
referente Zabarella, facultatem habere aliam facultatem, & facultatem
facultates insequi? Nos contra id nihil absurdi habere arbitramur, quod
facultas facultatem habeat, & una alteri subiecta sit: communior enim
& generatior facultas, si plures anustiores & specialiores, seu particu-
lares agendi vires & facultates s. b. suo complexu, seu generis ambitu
comprehendit, suum propterea nomen non amittit, nec aliquam absurdi-
tatem importare ob id videtur. Tandem etiam hoc loco quari solet, an
facultates istae ab anima essentia vel re ipsa vel ad minimum ratione di-
stinctae sint? Nam triplices de hac questione extant opiniones, quorum
duae sunt extremae, tertia medium tenere videtur. Extremarum opi-
nionum una affirmat realem anima & facultatum eius distinctionem:
altera vero essentialiter earundem identitatem. Hinc Scaliger ait, fa-
cultates anima rationalis non esse accidentia, nec differre a se invicem,
neque ab essentia anima: imo ait, unam eandemque rem esse animam, in-
tellectum & voluntatem. Zabarella vero utramque extremam opinio-
nem castigat, & quasi mediam tueri videtur, sed cum hanc questionem
magna ex parte in explicatione. 2. Theos discussimus, brevitatis studio
si, eandem hic denuo discutere nolumus, differentes interea eius
uberiorem enodationem, ad ipsius disputatio-
nis actum.

CA-

CAPVT VI.

Est autem intellectus facultas animæ, res intelligibilis intelligens, cognoscens & dijudicans, qui secundum diuersum modum intelligendi duplex statuitur nimirum *v̄s n̄ abstrin̄s & v̄s n̄ possit in̄s.*

I. *Esī varia sunt opiniones facultatis intelligentis, ea tamen, quæ mentem primò respiciunt, duplices sunt: nimirum cognitio, & appetitio: vel quod idem est Intellectus & voluntas, quæ diuisio ex subiecti diuersa natura, vel potius ex modo considerandi subiectum desumpta videtur. Nam res quæ est in intellectu, vel vera est, vel falsa, vel bona, vel mala. Cognitio est operatio intellectus, in vero & falso occupata: sed appetitio respicit bonum & malum. Facultates autem illæ in quas Rationalis facultas diuiditur sunt particulares specialiores: nam unius animæ essentialis tres principales sunt facultates. Vna propria Rationalis: communes duæ, sentiens & vegetans, quas quidem habere species alias, sed non esse propriè essentialis istius animæ species docemus. Et cum in technologia & doctrina constitutione concedendum est iis, qui docent, ut docendi gratia constituant facultates quasdam quasi totales: hoc est, vel integrales, vel generales: ita & nobis minime vitio verti potest, si facultates generales, in specialiores subinde, melioris doctrinæ argo, dissecamus.*

II. *Et ne longius progrediamur consideranda nobis hic proponitur definitio intellectus, tanquam primæ particularis facultatis, cuius partes sunt definitum, genus & differentia specifica.*

III. *Definitum est intellectus, qui similis est sensui: aquæ enim formas & species rerum intelligendarum recipit, atque sensus simulacra sensibilibus, easque non actu, sed potestate continet. Differunt tamen in eo, quod sensus non quodvis sensibile, sed determinatum percipiat, intellectus autem omnia intelligat. Ab aliis cognitio nuncupatur. Et hæc est definitio.*

IV. Ge.

4. Genus deinde definitionis huius, est facultas anima, qua aptitudo anima intelligentis denotatur, quae specialior est facultate intelligente cum sub ipsius complexu contineatur.

5. Sequitur differentia specifica, qua desumpta est ab obiecto & effectu. Obiectum intellectus sunt non ratione intelligibilia seu res intelligibiles, quae omnia fieri intellectus est aptus. Ita quidem ut non simul, sed successive: nam dum huic speciei seu notioni intentus est, ut diiudicet eam, non potest fieri species alia nisi desinat esse res illa. Quod enim recipit, oportet nudum esse ea re quam recepturum est, & omni natura eius. Talis igitur cum intellectus sit, jure aptitudinis dicitur, eo quod in sua natura non habet quicquam ex obiectis recipiendis.

6. Res porro intelligibiles, quae intellectus obiectum constituunt, ratione essentiae miris modis variant. Quaedam enim earum, omni prorsus materia carent, ut substantiae immortales & simplices: quaedam vero constant materia, in quibus aliud est ipsa res, aliud essentia rei. Arist. 3. de anim. cap. 4. tex. 15. Quamvis autem omnes illae res sunt obiectum intellectus, tamen ea quae accidentibus materialibus sint adumbratae physice potissimum considerationi subiiciuntur. Suntque, vel singulares, vel universales, quae utrum omnes ab intellectu percipiantur, certant multi. Nam Philosophantium sermone tritum est, rationem & mentem tantum esse universalium, sensum vero singularium. Philippus quidem & alij, res etiam singulares in intellectu ponunt: Verum nos cum Aristotele dicimus, sensum esse singularium, mentem & intellectum universalium. Neque est ut Deum nobis obijciant, ut rem singularem & ab intellectu perceptibilem: Nam etsi Deus extra intellectum sit res singularis, mens tamen nostra ideam universalem concipit, & eam ex operibus beneficio sensuum haurit, proinde ultrò hinc sequitur, Universalia ab intellectu prius percipi, quam singularia, quia haec reflexè, illa vero directè intellectus percipit. Denique etiam seipsum intellectus percipit non quidem per
C speciem,

speciem, sicut cetera Entia materiata, sed per reflexionem. Atq; haec de obiecto.

7. Effectus cuius fit mentio in specifica huius definitionis differentia, triplex est, pro triplici specie intellectus, & modo cognoscendi. Intellectus enim vel simplex est, qui simplices rerum notionem apprehendit & cognoscit: vel Compositus; usq; Noeticus vel Dianoeticus: huius est dijudicare, illius cognoscere, veluti simplicis fuit intelligere. Modus cognoscendi iidem triplex est: aut enim simplices rerum essentias cognoscimus quatenus sunt, vel non sunt; unde apprehensio simplicium: aut simplices rerum essentias componimus atq; dividimus, quod fit affirmando vel negando: aut deniq; unum ex altero colligimus. Circa triplicem verò hunc Effectum duo potissimum nobis evolunda veniunt. Eius sc. Operatio, & modus operandi.

8. Operatio eius est intellectio & reminiscentia haec in praeteritis: illa in praesentibus rebus occupata est. Intellectio porro est, quae rem cognoscit & non tantum actio est, sed etiam passio quaedam. Actio est quatenus sua vi interna, mens intelligit & iudicat. Passio contra est quatenus species intelligibiles apprehendit, quae tamen non perimens, sed potius perficiens est perfectio. Reminiscentia tandem est recognitio universalis, facta beneficio discursus, ex phantasmatum universalium reliquiis, spiritibus animalibus impressis. Et haec de operatione ipsa.

9. Modus autem operandi fit per speciem: sed quid ea sit abstracta & obscura est questio. Non enim substantia erit: quomodo enim se intulit in sensum? quibus artibus eadem exiens à seipsa & manens in seipsa, translata per diversa subiecta penetrat ad intellectum in quo figat sedem. Neq; est pura relatio ad obiectum, sic enim Ens non erit, nec intellectus movebitur & res aeternas cognoscet, siquidem purus putus respectus movere non potest. Julius Scaligar 4. concurrere ad totam intelligendi

gendi actionem docet. Primum quod educit speciem à materia, nimirum lucem ad visionem: Alterum speciem, quæ educitur; Tertium ipsam impressionem speciei in intellectum: quartum intellectum, quibus, ait, positis, res ipsa quoque, unde species sive notio evocatur primo statim loco ponenda est.

10. Nōs *passivus* seu patiens est, qui formas & species rerum in se recipit. Sed *res passivus* seu agens species à patibili intellectu receptas, & potestate intellectas, facit actu intelligi.

11. *Intellectus substantia unus est, sed diversos in se considerandi modos complectitur, ob quos duplex etiam statuitur: Patiens & agens, quæ divisio desumpta est, ex ipsa anima operatione; nam intellectus activus, dicitur ipsa conceptus universalis ex phantasmatibus collectio sive productio. Passivus autem vocatur ipsa abstracti universalis cognitio & dijudicatio.* Philippus aliter distinguit activum intellectum à passivo; illum vult esse ingenium, solertiam, & facultatem inveniendi quid bonum, utile, vel verum sit: hunc vero nuncupat iudicium de re invocata. Intellectus præterea, quem Patientem nominamus, nudus quidem accedit, secundum Aristotelem (licet perperam sentiat, & id nos non concedamus) & est similis tabulæ rasæ, capax tamen nihilominus est omnium formarum & notionum. Hinc à latinis capax, materialis, passibilis & potentialis appellatur. Huius vero ut triplex est conditio sive status (alio atq; alio modo considerata) inde triplicia quoque nomina sortitus est. 1. Dicitur enim Intellectus in potentia, vel quia nihil in se continet eorum, quæ intelligi possunt & debent: vel quia cum quadam intelligat, quadam tamen ignorat. 2. Idem ille intellectus in Habitu appellatur quando aliquo modo continet ea, quæ intelligenda sunt, & intelligi possunt: sed non intelligit, veluti dormientes intelligunt, vel vigilantes, qui jam ea de re, quam intelligunt,

non cogitant. 3. Dicitur autem etiam intellectus in actu, quoties intellectus in habitu, speciebus acquisitis utitur, & *ἐνεργεία* operatur & intelligit, quoniam actu & re ipsa non solum habet species, sed utitur quoque, ipsis, considerando obiectum intelligibile. Quod denique etiam attinet ad intellectum agentem est ille. 1. *χωριστός* separabilis non utens organo corporeis. 2. est *ἀμιγνός*, non mixtus cum sensibilibus intellectis corporeis. 3. est *ἀμάμιγνός*, incompatibilis, nullique interitui obnoxius. 4. & ultimo, secundum suam essentiam est merus actus & *ἐνεργεία* cum tantum agat & nihil patiatur.

12. Intellectus porro qui actu existit est simplex & compositus: Ille simplices rerum notitias tantum apprehendit: hic eisdem animo conceptas componit, ac diiudicat. Estque, *Νοήσιμος* & *Διανοητικός*.

13. De intellectu hucusque *ἐν τῷ λόγῳ* differuimus, qualis & quotuplex ille sit consideratus cum in actu, tum in potentia conjunctim: Nunc ulterius, de eodem quoque, *ἐν εἰδὴ* dicturi sumus qualis sit quatenus actu existit, quomodo sit vel esse generum possit. Est autem & dicitur intellectus in actu, qui non solum species acquirit, & possidet: sed etiam acquisitis & possessis actu utitur & hic à modo cognoscendi tergeminus est.

14. Unus in apprehensione simplicium occupatur, quæ perficitur definitionibus & divisionibus. Vocatur ab Aristotele *ἐννοήσιμος* *ἐν τῷ λόγῳ* *νοητικῶν* *καὶ διαιρητικῶν*. Unde cum nos simplicem nuncimus.

15. Alter componit & dividit, & res simplices ita disponit, ut deinde veritatis & falsitatis iudicium consequamur. Existit autem veritas & falsitas illa, vel ex causa rerum, vel ex causa rerum & temporis simul. Causa rerum est in rebus necessarijs. Causa rerum & temporis simul, etiam in naturalibus civilibus, & in rebus agendis: Ob id quoque, Noeticum hunc intellectum vocamus, ut potè cui insita sunt, communes illa notiones, quas greci *νοήσιμα* quæ omnium scientiarum prima sunt semina: notitiæ
tamen

tamen iste, ob materia densitate, ad tempus sepulta jacet, unde illud Aristotelicum: Nihil est in intellectu, quod non prius fuerit in sensu, non *κατὰ πρῶτον*, sed *κατὰ μετὰ τῶν* *ἄλλων* sit.

16. Tertius denique intellectus discurrit, & ex collatione diversarum rerum aliquid colligit, unde *λογισμὸς ἢ ἀξίωμα*, discursus sive ratiocinatio appellatur, grecis *Δίλογος*, *ἢ λόγος*.

17. Fit autem hic discursus ratiocinando vel ordinando; illud ex compositione trium noematum, consequentiam inferit: unde quid consequens quid inconsequens sit, judicatur: hoc inter plures sententias, ex noematum pluralitate concinnatas, ordine concinnat, easque pro naturae sua luce & claritate collocat: unde ordinis & confusionis iudicium consequitur. Reducuntur autem posteriores duae species intellectus ad compositum intellectum, de cuius compositione utrum unico actu, an vero pluribus fiat? multum à multis controversatur.

18. Nos affirmativam tuentes sententiam cum Aristot. dicimus, cum totum aliquod habens partes, ut totum & unum, quoddam mens expendit, illud, uno eodemque tempore totum *ὅλος* percipi: sic intellectus sententiarum, propositionem, unico actu totam apprehendit: siquidem non negamus intellectum singulis conceptibus prius propositionem membratim per artes intelligere, his autem pluribus sigillatim conceptis, totum axioma, nisi unico superveniente actu, percipere.

19. *Νοητικὸς* contra est, cum mens sine discursu notiones suas disponit, vel componendo, vel dividendo. *Διανοητικὸς* contra est, qui ab uno ad aliud discurrit, & ex collatione diversarum rerum, aliquid colligit. Vterque hic intellectus ratione habituum intellectualium, est vel *θεωρητικὸς* vel *πρακτικὸς*..

20. Duae sunt species intellectus compositi, sicut eas paulò ante declaravimus. Prima fit sine discursu altera cum discursu quomodo fiat ostendit verba definitionis. Cum n. aliquid ex collatione diversarum

rum rerum colligimus discursu utimur; secus fit cum duntaxat
vel affirmando componimus, vel negando dividimus: Unde
συνθεσις καὶ διαίρεσις ἢ νοημάτων.

21. In hunc itaq; modum cum intellectus species agit,
componit, deducit, species cū intellectu ita coniūgitur, ut intellectus
dicatur, fieri res intellectu. Quod tamen non simpliciter est accipi-
endum, aliās enim cum homo intelligeret lignum, vel ferrum
intellectus eius feret lignum, vel ferrum materiale & homo esset
tale quiddam: sed quodam modo & κατ' ἀναλογίαν dicitur fieri
res ipsa spiritualiter, seu ut loquuntur subiectivè: recipiendo ni-
mirum imagines, & receptas iudicando: unde recte Aristoteles
intellectum τὸ πᾶσι εἰδῶν appellat.

22. Θεωρητικὸς seu contemplativus est, qui tantum in-
telligit & ratiocinatur propter cognitionem.

πρακτικὸς contra, qui intelligit & ratiocinatur propter
opus.

22. Ultima hæc divisio intellectus in activum & con-
templativum, ratione habituum intellectualium introducta est,
& ab obiecto ipso depromitur: nam res in intellectum cadens vel
est necessaria vel contingens. Contingens vel oritur ab electione,
vel ab intellectu. Hæc ποιητικὴ, illa πρακτικὴ dicitur. Hinc triplex
habitus mentis: Contemplativus in re necessaria, & est principi-
um prudentiæ: Factivus seu Poeticus in efficiendis rebus, & est
principium artium, nos tamen hunc sub activo intellectum volumus.
Deinde etiam sine differunt intellectus contemplativus, & acti-
vus; huius enim finis est opus: illius scientia & cognitio.

Hic agit & efficit: ille contemplatur,
ut intelligat.

Et tantum de intellectu, primâ facultate
particularium.

CAPVT

CAP. VII.

Hucusq; de prima particulari facultate Ratio-
nis actum est, nimirum de intellectu: sequitur
nunc altera, Voluntas, quæ est animæ intelligentis
vis, quâ ea, quæ ab intellectu apprehensa & ju-
dicata fuere, homo vel eligit, vel averſatur: Scali-
gero volitio dicitur.

1. *Varias esse operationes facultatis intelligentis, ex supra
dictis notum esse arbitramur, interim tamen eas, quæ mentem pri-
mò respiciunt duplices esse, non ignorandum est; quarum una co-
gnitio, de qua hætenus dictum est: altera appetitio, de qua
in posterum dicetur, nuncupatur. Vulgò intellectus & volun-
tas. Pervenusta autem & jucunda est Scaligeri subtilitas
quâ hanc questionem de voluntatis cum intellectu collatione di-
scutit, quam, ut hoc loco attingeremus, opera præcium nos facturos
arbitrati sumus, Nam nonnulli sunt qui ex assertione Aristotelis,
in libris Ethicorum, quæ Deum solâ sui intellectu beatum esse
contendit, evincere conantur, intellectus nobilitatem multis para-
sanguis post se relinquere præstantiam voluntatis, cum tamen verif-
simum sit, ratione finis, & beatitudinis voluntate nihil esse nobili-
us, ut pote quæ sola sit beatitudinis perfectio, cuius dût axat inchoa-
tio est intellectus. Sed cum uberior huius questionis declaratio, in
ipsa voluntatis definitione lateat, cæteris, quæ hic afferri poterant,
posthabitis ad eius examen nos accingamus, in quo dicendum no-
bis erit breviter, tã de ipso definito, quam de partibus definitionis.*

2. *Definitum est voluntas, & ab Aristotele, vocatur
appetitus rationalis, & quidem non immeritò: sicuti enim sensiti-
vo appetitu trahimur in bonum à sensu apprehensum; ita volunta-
te, tanquam appetitu movemur ad bonum monstratum, ab
intelle-*

intellectu, vulgo autem appetitum triplicem faciunt: naturalem, sensitivum & rationale. Hinc queritur quomodo appetitus sensitivus à rationali differat: ubi triplex discrimen potissimum occurrit: primum est introductum ratione obiecti, nam illius est bonum & malum particulare, & cum materia conjunctum: huius verè est universale, & ab omni materia separatum. Deinde rationalis appetitus non delectabilia tantum curat, sicut sensitivus: sed etiam honesta.

Alterum discrimen desumitur ab adjuncta libertate, voluntas enim libera est secundum essentiam suam: appetitus sensitivus necessarius: oblato enim convenienti bono, non potest non appetere, nec potest repellere & nolle. Tertium & ultimum discrimen fluit à causa efficiente, quia sicut appetitio sensitiva fluit à cognitione sensus communis: sic voluntas, à ratione procedit. Et hæc de definito.

Super est definitio ipsa, in qua dicitur voluntatem esse vim animæ intelligentis, ubi per vim, aptitudinem & facultatem particularem intelligimus: per electionem & aversionem actiones voluntatis. Eligimus enim ea que tanquam bona approbamus: unde voluntas boni cuiusdam opinione ducta, quod bonum & utile videtur, eligit. E contra fugimus ea, que tanquam malum improbamus: unde voluntas mali quædam specie mota, quod malum & inutile videtur, rejicit. Ubi præterea per judicata & ab intellectu apprehensa, obiectum designatur: de quo, ut de actionibus voluntatis, paucis his agemus. Obiectum itaq; voluntatis, est bonum in genere, à precedente cognitione intellectus monstratum, & eius contrarium malum, sive sit vere bonum, vel Quævis apparet bonum, malum vè. Actiones verò voluntatis, sunt velle: nolle, & suspendere actionem & assensum: Suntq; apud eos, qui summum bonum rectè intelligunt, bona: apud illos, qui non intelligunt, mala. Sed omnes hæc actiones, sunt vel Elicitæ, vel Imperatæ. Elicitæ sunt, que à voluntatis propria natura eliciuntur: Imperatæ sunt, quas voluntas fieri imperat per inferiores potenti-

tentias, quæ obedire possunt: quales sunt locomotiva & appetitus sensitivus, In illam voluntas habet imperium deo nullo; in hunc incertum plane: Nam interdum gubernatio eius excutitur, interdum admittitur quanquam agrè, & non nisi *πολλῶς*: in appetitum naturalem, seu vegetativam potentiam, nihil juris & imperij habet: quia illa agit omnino naturaliter. Quod tandem attinet principium à quo excitetur voluntas ad obeundum suas actiones, sentimus cum acutissimo Scaligero, voluntatem per se & à seipsa internoq; principio excitari ad ea, quæ sunt expetenda vel fugienda, quo & ipsam quandoq; mentem & seipsam ad proprias actiones edendas incitat. Et hæc sunt operationes facultatis rationalis, præter quas tamen adhuc aliæ etiam dantur, quæ cum plus commercij cum corpore habere videntur, ut sunt facultas loquendi, vis ridendi, & potentia dicendi eas hoc loco præterire placuit.

Atq; hæc de anima rationali, ut à sensu nimirum remota, ita & difficillima, producere volumus. Meliora & quæ ad lucem huius pertinere videntur, in iplo disputationis conflictu quòdvis sumus audituri.

COROLLARIA,

1. Vtrum forma, an materia, an accidens sit causa æquata, per quam individuum ab alio distinguatur primò?

Resp. *Accidens non potest esse: quia nullum accidens substantiam constituit, imò omne substantiâ posterius. At posterius, nullum prius constituit quia sic actu non est. At nihil causat actu, nisi ipsum sit actu. Nec materia; quia hæc substantia imperfecta. At imperfectum non producit substantiam perfectissimam: cum nihil agat ultra suam speciẽ. Ergo erit forma. Sed distinctione hæc opus: est enim forma triplex: una generalis, altera specialis, tertia deniq; individualis. Generalis non est: quia hæc animal constituit. Nec specialis: hæc enim speciem: ut anima rationalis hominem. Iam ergo tandem devenimus ad individualem seu individualis (ut loquuntur)*

D

loquuntur) quam causam adequatam esse, ut unum individu-
um ab altero distinguatur, intrepidè statuimus.

2. Vtrum intellectus nudus sit, & similis rata tabula?

Resp. Negamus: Primo ob auctoritatem sacrarum literarum.
Deinde videatur Goclen. & Scalig. qui affirmant intellectum in-
finitas habere quasdam notitias nobiscum nascentes: ubi tamen non
infirmamur illud istas nimirum notitias per se rudiores esse, ac mi-
nus firmas: ideoq; partim inductione & sensu: partim etiam do-
ctrinâ & exercitatione roborari ac confirmari.

3. Vtrum species intelligibilis sit idem, quod intell. actio.

Resp. Intellectio & species intelligibilis sunt idem subiecto, sed
diversa secundum essentiam. Species enim. est causa sine qua ne-
quit fieri intellectio; Et est modus intelligendi. At intellectio est
actio intellectus immanens.

4. An agens intellectus sit necessarius?

Resp. Affirmamus, i. propter obiecta intelligibilia, quae trans-
fert de ordine in ordinè. Mercon. in diluc. & Zab. f. 921. Secundo
propter effecta quae sunt, species materiales abstrahere, purificare &
tegmenta loci, temporis, figurae, quantitatis, coloris, aliâq; acciden-
tia, quae non sunt rei essentialia, removere & puriora phantasmata
passibili intellectui offerre, & quae diuâq; uoxâ erant, facere opere
ipso uoxâ.

5. Vtrum intellectus semper moveat voluntatem.

Resp. Quod sic: si modo internum voluntatis principium non
excludatur; à quo movetur etiam intellectus, & impellitur.

6. Vtrum voluntas & electio sit puerorum?

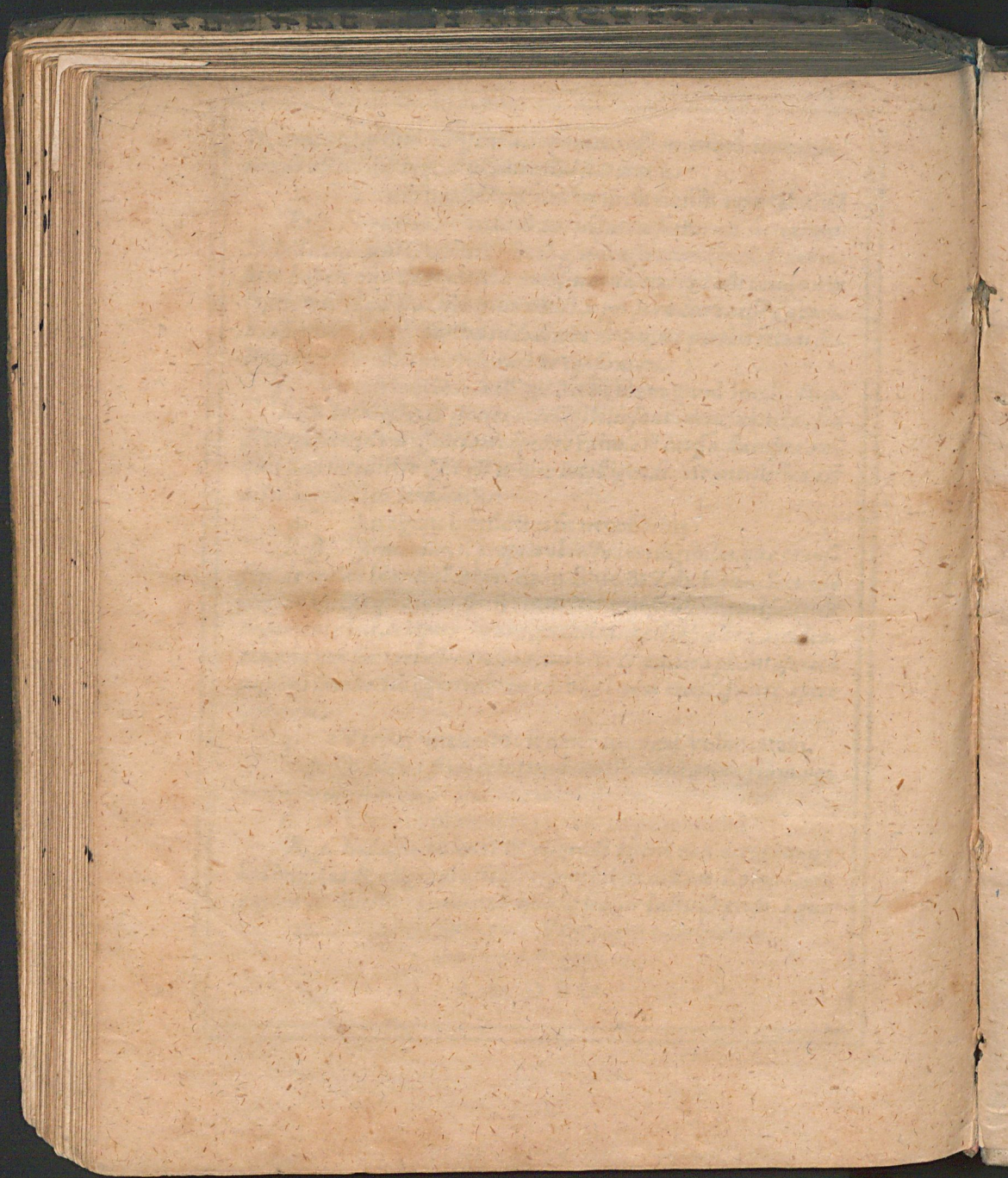
Resp. Diuâq; uoxâ volendi & eligendi pueris non derogamus:
Sed creâq; & eligendi actionem propriè sic dictam. Deinde cum
duplex sit Electio, communis quae fit sensus ductu & propria quae
rationis iudicio dirigitur: illam pueris relinquimus:
hanc verò derogamus.

LAUS DEO.

Deest miliorum in ...

Faint, illegible text within a rectangular border, likely bleed-through from the reverse side of the page.

6
Deo in nomine Amen
Dext millimz in xij
m

De offensione spiritus sancti et gentibus. **Et** sic
sicut et ego per omnia vobis placere
quod in vobis est. **Et** quod multas et per

in **capitulum undecimum**

Et iohannes meo teste factus est ego xpi hinc
ante vos factus est. **Et** per omnia memoria estis
et sicut habetis vobis per spiritum meum tenetis
Et solo aut vos facit quod omnia vobis caput xpi
est caput et multas et per caput vobis xpi
Et omnia et per omnia vobis caput
detur caput sunt. **Et** omnia et multas omnia et

Et iohannes meo teste factus est ego xpi hinc
ante vos factus est. **Et** per omnia memoria estis

et sicut habetis vobis per spiritum meum tenetis
Et solo aut vos facit quod omnia vobis caput xpi
est caput et multas et per caput vobis xpi
Et omnia et per omnia vobis caput
detur caput sunt. **Et** omnia et multas omnia et

Et iohannes meo teste factus est ego xpi hinc
ante vos factus est. **Et** per omnia memoria estis
et sicut habetis vobis per spiritum meum tenetis
Et solo aut vos facit quod omnia vobis caput xpi
est caput et multas et per caput vobis xpi
Et omnia et per omnia vobis caput
detur caput sunt. **Et** omnia et multas omnia et

Et iohannes meo teste factus est ego xpi hinc
ante vos factus est. **Et** per omnia memoria estis
et sicut habetis vobis per spiritum meum tenetis
Et solo aut vos facit quod omnia vobis caput xpi
est caput et multas et per caput vobis xpi
Et omnia et per omnia vobis caput
detur caput sunt. **Et** omnia et multas omnia et

Et iohannes meo teste factus est ego xpi hinc
ante vos factus est. **Et** per omnia memoria estis
et sicut habetis vobis per spiritum meum tenetis
Et solo aut vos facit quod omnia vobis caput xpi
est caput et multas et per caput vobis xpi
Et omnia et per omnia vobis caput
detur caput sunt. **Et** omnia et multas omnia et

Inches

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

7

0

Centimetres

Farbkarte #13

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

B.I.G.

TIO XXIV.

tima.

obilifsima

FACUL-

tionali.

man

M. A.

ÆSIDIO

NOBLOCH II,

er., Med. & Phil.D.

bergensium Academia

ndam suscipiet

us Ianike

. Borussus.

mb. horis & loco notis.

BERGAE,

is per Iohan. Gorman.

1707 CVIL.

23

Handwritten text on the book's spine, including 'BIBLIOTHECA' and 'MUSEUM'.